Claus Rønlev
Slægtsforskning

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

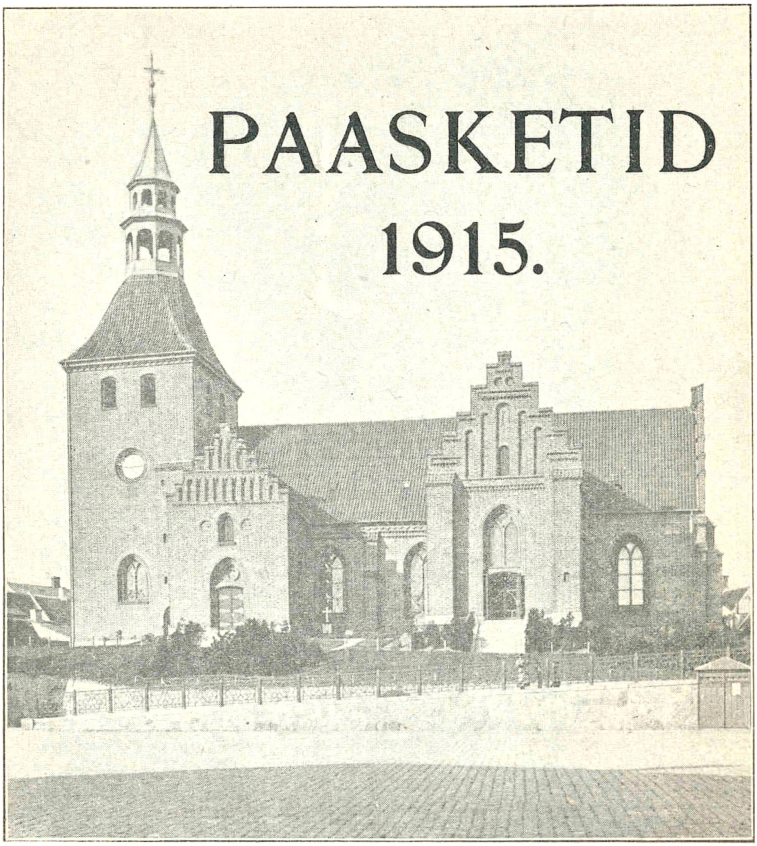

MINDER FRA VOR FRUE KIRKE I SVENDBORG.

VED

FR. HELMS.

SVENDBORG
HENRIK KLINDTS BOGHANDELS FORLAG
BEHRENDS' BOGTRYKKERI
1915.

PAASKETID 1915.

MINDER

FRA

VOR FRUE KIRKE I SVENDBORG

VED

FR. HELMS.

SVENDBORG
HENRIK KLINDTS BOGHANDELS FORLAG
BEHRENDS' BOGTRYKKERI
1915.

FORORD.

Da jeg paa Grund af Sygdom er afskaaret fra at holde Afskedsprædiken i Vor Frue Kirke, har jeg bestemt mig til — særlig som en Afskedshilsen til mine kære Venner i Svendborg — at lade de 3 sidste Prædikener, som jeg holdt, udkomme i Trykken.

Det er Prædikener til Palmesøndag, Langfredag og Paaskedag. Dertil har jeg saa føjet én af de Prædikener, som jeg sidste Efteraar holdt ved de stærkt besøgte Gudstjenester i Anledning af Verdenskrigen.

Endelig har jeg tilføjet et lille Digt: „De knækkede Vinger", som for en Maanedstid siden har været offentliggjort i forskellige Blade. Maaske er det lidt vemodigt i Klangen, men det stemmer netop derved med min Sindstilstand, saaledes som jeg tænker og føler, nu da jeg paa 9de Uge er sengeliggende og har maattet opgive min kære Gerning i Svendborg.

Maatte nu dette lille Hefte blive til Gavn og Glæde for dem, som læser det, og derigennem bidrage en lille Smule til at fremme Guds Navns Ære!

Hellerup, Prof. Christiansen's Klinik, 10. Juni 1915.

FR. HELMS.

Palmesøndag.

Text: Math. 21, 1—10.

Hvor tidt har vi ikke hørt dette Evangelium, som er knyttet til to af Kirkeaarets Søndage, baade Kirkens Nytaarsdag og Palmesøndag! — Saa snart vi blot hører Begyndelsesordene: *„Og da de nærmede sig til Jerusalem . . .“*, saa føler vi os paa kendt Grund, og vi véd, hvad der følger efter.

Men naar vi nu altsaa hører disse Indledningsord, saa ligger det nær at spørge: *Er vi selv kommet nærmere til Jerusalem* — til det Jerusalem, som er heroventil, og hvor det engang skal forundes Gudsbørnene at „gaa som under grønne Lind til Vorherres Glæde ind“?

Ja, vi er da vel paa den rigtige Vej og ikke paa den, som fører ud i Død og Elendighed? — Lad os først søge at komme til Vished angaaende *den* Sag — om vi i det hele er paa Livets og Salighedens Vej, eller om vi maaské er paa en Vej, som fører til Smerte for os. Thi først da, naar vor Kurs er i Orden, vil vi kunne faa den rette Velsignelse af at lytte til et Budskab som det, der bringes os paa denne stille Festdag, den første Dag i den store, stille Uge med de hellige Minder om vor Frelsers Lidelse og Død. Da vil maaské ogsaa nogen af os faa Naade til at kunne sige: Gud ske Lov, *lidt* nær-

mere er jeg da kommen til Jerusalem — det Jerusalem, som er i Himmelen — siden jeg forrige Gang i Guds Hus lyttede til dette Evangeliums kendte Toner.

Herren sendte *to* Disciple i Forvejen, inden han holdt sit Indtog. Det var to Herolder, som gik forud for at gøre alt rede til Kongens Indtog i Staden. Og lykkelige har de været, fordi en saadan Gerning var bleven dem betroet af Herren selv og til *hans* Ære. De har sikkert bestandig, naar de i deres senere Liv mindedes hin Dag, tænkt paa, at det var et saare ærefuldt Hverv, som Herren havde givet dem at udføre Og det var tillige en Naade, Herren havde bevist dem; thi han kunde jo i Virkeligheden saa godt undvære sine Disciples Bistand. Men Herren elskede at sætte sine Disciple i Arbejde, at bruge dem og deres svage Kræfter. Ofte bliver vi mindet derom — saaledes i det Evangelium, som vi havde for 14 Dage siden, paa Midfaste Søndag, da vi hørte om, hvorledes Jesus brugte sine Disciple, først til at ordne de mange hungrende Mennesker i Ørkenen, siden til at uddele Maden og tilsidst til at samle Levningerne sammen.

Til de to Disciple siger Herren klart og tydeligt, *hvor* de skal gaa hen, og *hvad* de saa skal foretage sig. Han siger dem i Forvejen, hvad de skal faa at at sé, og hvilke Oplevelser der venter dem. Han stiller dem noget ganske bestemt i Udsigt. Saaledes har Herren altid baaret sig ad overfor sine Disciple, og han gør det samme endnu idag. Han siger til enhver af os: Dersom Du vil være min Discipel, saa skal Du faa at vide, hvorhen Du skal gaa, hvordan Du skal bære Dig ad, og hvad Du skal opleve paa Vejen! — Jesus viser os tydelig Maalet, vi skal have for Øje, og Vejen, vi skal betræde for at naa dette Maal. Han fortæller os baade om de Hindringer, vi skal møde paa Vejen, og om, hvordan vi skal bære os ad for at overvinde alle Hindringer. Blot

vi vil rette os omhyggelig efter, hvad han siger, saa skal det blive godt altsammen!

Betegnende er det, at Herren udsender to Disciple, ikke én Discipel. Saaledes vilde Herren gerne lade dem være to om hans Arbejde. Fire Øjne sér bedre end to. De to Disciple kan støtte, raade og opmuntre hinanden, kan tale sammen om Vejen, om Midlerne og om Maalet. Det har saa meget at betyde, at vi er to om at dele Byrderne og at dele Glæderne. Mange har maattet føle Savnet, som er forbundet med at være ene. Og alligevel: er vi virkelig Herrens, saa behøver vi ikke at frygte for at skulle blive alene:

„. . . Alene er Du ej,
Hører Du de Toner klare?
Med Dig paa den trange Vej
Gaar en Pilegrimeskare . . "

Den, som vil høre Herren til, er i Virkeligheden aldrig alene, og kunde det end tænkes, at han blev glemt, oversét og overladt til sig selv af alle Mennesker, — ja, om han end blev saaledes stillet, at han havde i Virkeligheden slet ingen Ven, saa er der dog én Ven, som aldrig svigter. Jesus Kristus er den, som kommer allerførst til et Menneske, og som er rede til at blive hos ham — altid, dersom han blot kan faa Lov dertil. Nu og altid bliver han hos den, som tror paa ham og elsker hans Navn.

Dersom nogen vilde gøre Indvendinger mod Disciplene, som Jesus sendte i Forvejen, saa skulde de blot beraabe sig paa Herren og sige, at han *„havde Brug for"* det Dyr, som de vilde finde paa Vejen, og som Herren havde befalet dem at føre til ham. Herren havde Brug derfor, andet behøvede de slet ikke at sige; saa skulde alle Vanskeligheder forsvinde.

Blot vi rigtig vilde tænke over dette: Hvad har Herren Brug for? Jesus har endnu stadig Brug for

sine Disciple og deres Virksomhed; han har Brug for ethvert Menneske, selv for et saare enfoldigt Menneske, for et lille Barn, ja, endog for den, som maaské var bleven en gammel forhærdet Synder. Herren har Brug, ogsaa for meget af det, som Du kalder dit, og Du gør da Uret i at holde det tilbage fra ham. Mange Gange har Herren Brug for dit Arbejde, din Tid, dine Penge. Tænk blot, hvor meget Herren har Brug for i denne Tid til at afhjælpe al den Nød, som raader i Verden! Hvor meget Herren har Brug for, ogsaa af denne Verdens Goder, til sit Riges Udbredelse, til Missionens Fremme midt under den Krig, som ryster Verden. Maaské mærker Du undertiden paa Dig selv, hvad der er Brug for, og at der er Brug ogsaa for Dig, og hvad dit er. Gid Du da maa være villig til at stille Dig selv og hvad Du raader over, til hans Tjeneste — uden Forbehold og uden Indvendinger; saa skal Du ogsaa nok *komme nærmere til Jerusalem!*

„Disciplene gik hen og gjorde, som Jesus befalede dem". Dette er i Virkeligheden et dejligt Ord. Tror I ikke, at vi vilde blive sparet for mange og store Sorger, dersom vi gjorde det samme? — dersom vi blot vilde gaa hen og gøre, som Jesus befalede os? — Man kan ligefrem anstille en Prøve og spørge sig selv: hvad opnaaede jeg, dengang jeg gik mine egne Veje og vilde raade mig selv? hvad havde jeg vel derfor? blev jeg lykkelig dengang, eller hvorledes stod det til med mig? Mon ikke enhver, der alvorlig prøver sig selv, nødes til at sige: Altid voldte Synden og Ulydigheden mig Ufred og Smerte; der er ikke Fred at finde gennem andet end Lydighed mod den levende Gud og Frelser! Lydighed og Fred hører sammen som Ulydighed og Smerte. Derom kan der ikke være den ringeste Tvivl.

Det hedder om Folket, at ved Herrens Indtog *bredte*

de deres Klæder paa Vejen. Har ikke ogsaa vi noget at brede paa Vejen for Herrens Fødder? Profeten Zacharias taler i sin Bogs 3die Kapitel om „de skidne Klæder", som det gælder om at lægge fra sig. Ak, om vi dog kunde aflægge Syndens smudsige Klædedragt og saa iføre os noget andet, den Renhedens og Retfærdighedens Klædning, som Jesus Kristus vilde give os! — om vi dog kunde blive dygtiggjorte til engang at træde frem i Lysets Klædebon for Herlighedens Trone! — først og fremmest iføre os den Herre Jesus Kristus selv, for at vi kan blive ét med ham baade nu og til evig Tid!

Saa hedder det ogsaa, at *de huggede Grene af Træerne og strøede dem paa Vejen.* Ja, „alle komme de med Palmegrene, men hvem vil være Simon af Kyrene?" — Det er en Hyldest, som ikke er meget værd i sig selv, om den end kan være smuk nok. Det er godt at være til Sinds at ofre noget for Jesus Kristus og for hans Skyld. Men det bedste Offer er dog selve Hjertets Hengivelse til ham. Det kan være smukt nok at pryde Herrens Hus og Alter med Lys og Blomster eller at smykke sit Hus og Hjem paa Festens Tid til Herrens Ære. Men hvad hjælper det altsammen, dersom ikke Hjertet er med deri? — Det er godt at komme med Palmegrene, men hvad hjælper det, dersom vi ikke ogsaa vil tage Korsets Byrde op og følge efter Jesus? — Det er godt at raabe Hosianna, men lidet gavner det os dog, hvis vi snart efter omskifter vor Røst og ligesom Folkeskarerne paa hin Dag kun venter paa et givet Signal for at raabe: „Korsfæst ham!"

Hosianna betyder to Ting. Det er dels en Bøn: *„frels dog!"* og dels et Hyldestraab: *„Hil være Dig!"*

Gid vi nu ved Indgangen til den stille Uge maa bede: *„frels dog,* Herre!" lad denne Uge blive til

Frelse og af Frelses Værdi for mange Mennesker, hjemme og ude, fjern og nær!

Og maatte saa tillige Hyldestraabet tone iblandt os: „*Hil være Dig!*"

Den Klang bør blive stærkere og stærkere, som Dagene gaar, og Ugen skrider — og den Klang skal være den sejrende og alt beherskende, naar Paaskemorgen oprinder!

Ja, er det ikke sandt, at der gennem hele Kristenlivet bør lyde et Hosianna, fra hver enkelt og fra al Herrens Menighed! Vil vi komme nærmere til det Jerusalem, som er her oventil, da skal Livsdagen forløbe under stadig Bøn om Frelse og Oprejsning og under bestandig Lovprisning, indtil vi engang faar Naade til at istemme Sejrssangen til vor Frelsers Ære foran Guds Trone, som er i Himmelen!

Amen.

Langfredag.

Text: Det Afsnit af Lidelseshistorien, som begynder med Ordene: „Da tog Stridsmændene Jesus . .“ og ender med: . . „da han sagde dette, bøjede han Hovedet og opgav Aanden.“

Det fortælles om en Kejser, at han engang i et Syn saa Kristi Kors, og at der ovenover det stod en lysende Indskrift: *„Ved dette Tegn skal Du sejre!“*

Hvor meget eller hvor lidt det nu betød for hin Kejser, skal jeg lade være usagt. Adskilligt kunde tyde paa, at det hele ikke havde ret meget at sige for hans personlige Vedkommende, idet han først og fremmest ønskede at benytte Kristendommen til at fremme sine politiske Formaal og saaledes gjorde den til et Skalkeskjul for sine egennyttige Planer. Men hvordan det nu end forholder sig dermed, saa er der dog en betydningsfuld Sandhed i Fortællingen om Kejserens Syn. „Ved dette Tegn skal Du sejre!“ *Jesu Kristi Kors skal blive Sejrsmærket for alle dem, som tror paa ham.*

Hvem skulde vel tænkt det paa hin Dag, da de mange grædende Kvinder flokkedes om Jesus paa Vejen til Golgatha! Hvem tænkte det vel af Herrens Venner, der var ved at synke sammen under deres store Sorgs forfærdelige, knugende Byrde! Hvem tænkte det af Herrens mange Fjender, som opfyldte af Had og Ondskab frydede sig ved at sé Mesteren bære sit tunge Kors og ved at blive Vidner til hans Ophøjelse paa Korset! Hvem tænkte det vel i de

nærmest efterfølgende Tider ude i den store Verden, at selve Korset skulde blive Sejrstegnet, og at aldrig havde Jesus været nærmere ved den store Sejr, end da hans Dødsfjender jublede over hans Fald! Hvem skulde dengang drømt om, at de Tider vilde oprinde paa Jorden, da Korset skulde blive anbragt som det straalende Sejrsmærke i Folkenes Banner, og da Gudshusene skulde bygges i Korsets Form! — da gyldne Kors skulde oprejses paa Kirkens Tinder, og da det tillige skulde ské, saaledes som vi synger det i en af vore Psalmer:

„Fader, dine Visdomshænder
Kors til Sejrens Palme vender,
Klageraab til Jubelsang!"

Men alt dette er sket, og vi er blevne Vidner dertil. Og naar vi nu, vejledede af Herrens Aand, tager hans Lidelseshistorie frem for os, da træder han hele Tiden frem for os som *Kongen,* ogsaa paa hin bitre Langfredag, som *den, der véd, at Sejren skal blive hans!*

Hvor underligt, at trods Fjendernes Rasen blev den Indskrift sat over Frelserens Kors: *Jesus af Nazareth, Jødernes Konge!* — Jøderne skummede af Raseri derover, men Pilatus blev ved sit. Det *skulde* nu staa der. Selv i sin dybeste Fornedrelse nævnes Jesus som Kongen, og den Mand, som dømmer ham til Døden, gaar i Spidsen med at give ham Kongenavn.

Og mærker vi ikke ogsaa, at det er *Kongen,* den sejrende Konge, der taler, naar Jesus siger til Kvinderne: *„Græder ikke over mig, men græder over eder selv og over eders Børn!"* — Hvorfor skulde de ikke græde over Jesus? Nej, thi han var nu allerede paa Sejrens Vej, sikker paa at gaa ind til Herlig-

heden — naar de blot for deres eget Vedkommende var ligesaa sikre paa at naa frem til Maalet! Men her var der Grund nok til at ængstes!

Da Jesus var ophængt paa Korset, udraabte han: *„Fader, forlad dem, thi de vide ikke, hvad de gøre!"* — Der ligger i denne Bøn den fulde Forvisning om, at han har Faderen paa sin Side trods alt, hvad Verden og Mennesker bilder sig ind at kunne udrette; — *han* staar i det inderlige Samfund med den Fader, som er Kærlighed, og som ud af sin Kærligheds uendelige Rigdomsfylde vil delagtiggøre fattige Syndere over den hele vide Jord i sin frelsende Naade — og, sé! Morderne tager han med i sin Forbøn — Fader, forlad dem! lad ikke deres Blindhed fælde dem og udelukke dem fra den Fryd, som er beredt Gudsbørnene, og som netop paa denne Dag skal blive vundet gennem Korsets Død! — Det er *Kongen,* som uddeler Gaverne i sin Naades Rigdom, endogsaa til dem, som bringer ham i Døden.

Men den samme sejrende Konge udstrækker fra Korset sin beskyttende Haand over dem, som var hans Venner. I al sin hellige Enfold er det et dejligt Ord, det, som lyder til Jesu Moder og til den Discipel, han elskede: *„Sé, det er din Søn, — sé, det er din Moder!"* Det er, som om Jesus vil sige: med *mig* har det slet ingen Nød; jeg véd, hvor jeg gaar hen, og mange Gange har jeg talt med jer derom. Men for *jer* sér det saa mørkt ud; det kunde jo sé ud, som om alt skulde briste, og al Glæde var forsvundet fra jer for bestandig. Men tab ikke Modet, slut jer sammen og hjælp hinanden at leve Livet videre midt under alle Savn og trods alle de Prøvelser, gennem hvilke I føres; da skal I nok finde Trøst!

Ja, thi der er Trøst i dette at slutte sig sammen under fælles Tro og Bøn, i det samme levende Haab, i den stærke, hellige, forenende Kærlighed. Hvor er

det godt at være fælles om de Minder og det Haab, som knytter sig til den sejrende Konges Navn! I Tro paa ham, som vandt sin store Sejr paa Golgathas Kors, skal det blive muligt at leve Livet igennem — trods alt — for dem, som lærte at opmuntre sig selv og hverandre ved at sé hen til, hvad han har givet os i Eje!

Ved dette Tegn skal Du sejre! — Jesus vidste paa hin Dag, at Sejren var hans. I den Forvisning talte han til Røveren, som var ophængt ved hans Side, og som begyndte at ane, at denne Jesus var i Stand til at skænke ham en Fryd, rigere og herligere, end nogen Mennesketanke kunde forestille sig det. Jesus vidste, at han kunde opfylde Røverens Ønske. Korsvejen var for Jesus Sejrens Vej. Derfor siger han saa mildt og dog med saa urokkelig Sikkerhed: *„Sandelig siger jeg Dig: idag skal Du være med mig i Paradis!"* — Selve dette Ord var som en kongelig Gave, først til Røveren, men dernæst til mange, mange stakkels Syndere til alle Tider og i alle Slægter. Kendte vi dette Ords Historie, og hvilken Betydning det baade har havt og vil faa gennem alle Tider, da skulde vi undres derved! Tusinder og atter Tusinder af lidende, brødebetyngede Menneskesjæle har klynget sig til dette vor Frelsers kongelige Tilsagn, har taget det op med Tak til Herren og har suget Næring deraf; det Ord blev deres Lys i Mørket, deres Trøst i Nøden, deres Hjælp og Redning i den bange, forfærdelige Stund!

. . . Var der dog slet ikke noget Øjeblik, hvor Sejrens Haab blegnede for vor Frelser — hvor alle Stjerner sluktes og alle Lys forsvandt? Var der dog ikke, slet ikke, noget Tidspunkt, da det saa ud, som om Sejren ikke kunde vindes? — Jo, der kom et saadant Tidspunkt. Det var den Gang, da Mørket sænkede sig over Jerusalem og det omliggende

Land; da blev der i en kort Stund ogsaa mørkt i vor Frelsers Sjæl. Et Øjeblik var det, som om Jesu famlende Haand ikke kunde finde Faderens Haand, og som om den hellige og rene Frelser skulde gennemleve, hvad syndige Mennesker ofte ved deres egen Brøde maatte fornemme — dette, at Raabet til Gud syntes at tabe sig i det tomme Rum; der lød intet Svar, hvor meget man end raabte op mod Himlene; der var ingen Bønhørelse at finde! . . . Men aldrig har Sjæleangsten og Sjælesmerten været saa dyb hos noget syndigt Menneske, som den i hin mørke Stund var det for den hellige Herre og Frelser. Da lød fra hans Læber det Raab, som har skaaret sig ind i Disciplenes Sjæl, saa de aldrig kunde glemme det. Vi sér det deraf, at Disciplene vore hellige Skrifter har optegnet for os Ordlyden af Jesu Smertesraab, saaledes som det lød i det fremmede Sprog: Eli, Eli, lama sabachtani! *„Min Gud, min Gud, hvorfor har Du forladt mig?“* — Mon Slaget skulde være tabt, mon Gud Herren nu alligevel ikke vilde gribe ind? — dette har vel været Disciplenes Tanke i hin forfærdelige Stund. Og derover kan vi ikke undre os; thi et Øjeblik, Lidelsens frygteligste Øjeblik, har den samme Tanke strejfet vor Frelsers Sjæl. Men var det egentlig saa forunderligt? og er ikke dette et Vidnesbyrd for os om, hvem han var, og hvad han er — at han som vi er bleven underkastet Lidelse og Smerte, den saa usigelig dybe Fornedrelse, for at vi derigennem skulde hjælpes til Frelse? — Dog, sikkert nok er det, at ingen Mennesketanke formaar at udmaale det Dyb af Lidelse, der paa hint Tidspunkt omgav vor Frelsers rene, hellige Sjæl!

Men det blev ikke saaledes ved. Snart efter at Smertesraabet havde lydt, begyndte Livsmodet og Sejrshaabet at vende tilbage Allerede Frelserens

næste Ord er mindre frygteligt, mindre lidelsesfuldt, selv om maaske den legemlige Lidelse i hint Øjeblik har været større end nogensinde. *„Jeg tørster"*, siger Herren, og gennem disse Ord mærker vi som en Tilbagevenden til Livet. — Tænk Dig et Menneske, der ligger sygt til Døden, forpint og maaské vildt af Smerte, og forgæves har Du gjort mangt et Forsøg paa at skaffe ham en Smule Lindring — intet har kunnet hjælpe ham. Saa føler Du det i Virkeligheden som en Befrielse, naar den syge vaagner op og siger til Dig: aa, jeg er saa tørstig! vil Du give mig lidt at drikke? min Tunge brænder! — Ikke sandt: det er, som om Du da igen begynder at faa en lille Smule Haab og Mod angaaende den, der staar dit Hjerte saa nær!

Ikke længe varede det paa hin Dag; saa lød Sejrsraabet: *„Det er fuldbragt!"* — Kender Du et bedre Ord end dette? — jeg véd intet rigere og dejligere. Tag det op paa din Nøds og Smertes Dag — midt under dine Kampe og i din Angst. „Det er fuldbragt", din Frelser *har vundet Sejren.* Og Sejren er din, Menneske! trods din Synd og midt under den. Sejren er din Frelsers og dermed ogsaa din egen. Det er fuldbragt — det store Offer, evig gyldigt, med Evighedens Indhold og Værdi, er frembaaret for Guds Trone, til Synderes Frelse. Og i Tillid til dette din Frelsers Værk, til hans Sejr, skal Du leve dit Liv nu og evindelig!

„Ved dette Tegn skal Du sejre!" — og ved dette din Frelsers Ord, ved denne din Frelsers Gerning. Og Sejrens Frugt skal ikke gaa tabt. Læg Mærke til, hvordan det gik, da vor Frelser udaandede paa Korset. Da det knugende Mørke over Jerusalem var til Ende, og Aftensolen lyste over Golgatha, da faldt dens Straaler paa ham, som gik sejrende hjem. Det er et stille, vidunderligt Fredens Billede, der males

for os, da Jesus bøjer sit Hoved og raaber: „*Fader, i dine Hænder befaler jeg min Aand!*“ — *Fader,* siger han, ikke længer *min Gud, min Gud!* Jesus har genfundet sin Fader og frydes derved. Intet skal mere skille ham fra Faderens Kærlighed og fra Herligheden i Guds Himle, den, som han havde ejet og havde givet slip paa, men som var hans Ejendom, blivende og bestandig, gennem Evigheders Evighed!

Herren forunde os det samme Sejrens Haab, den samme fredfyldte Hjemgang, naar vor Time kommer! Herren give os, at vi da, stille og trøstig, i Jesu Kristi Navn maa gaa hjem, lægge vort Hoved til Hvile, om saa Alverden brister og dør omkring os! — at vi maa kunne sige mildt og stille i Vor Herres Jesu Navn: „*Fader, i dine Hænder befaler jeg min Aand!*“

Amen.

Paaskedag.

Text: Marc. 16, 1—7.

„*Gid dog mine Ord maatte blive opskrevne, gid de maatte blive prentede i en Bog! ja, maatte de med en Jerngriffel og med Bly blive indhuggede i en Klippe til evig Tid! Jeg véd, at min Genløser lever, og at han som den sidste skal staa op over Støvet. Og naar min Hud, saaledes sønderslidt, er borte, og jeg er blottet for mit Kød, skal jeg skue Gud, hvem jeg skal skue som den, der er for mig, og hvem mine Øjne skulle sé, og ikke en fremmed!*“ (Job 19, 23—27).

Hvor er det ikke mærkeligt at finde disse Ord i det gamle Testamente, hvor der jo ellers kun sjældent tales om Opstandelse fra de døde! Ordene findes i Jobs Bog, og de lægges Job i Munden netop paa hans Prøvelses tungeste og bitreste Tid. Da alt var sunket i Grus for ham, da hans Livs Lykke og Livs Haab var bristet, da han sad, nøgen og fattig, omgivet af Venner, der ikke forstod ham, og af en Hustru, som var bleven bitter og harmfuld over den bestandige Modgang, da forsøgte han dog endnu at prise sin Gud; først hører vi ham udraabe: „Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!“, og saa, bagefter, rører de stærke Anelser sig i hans Sjæl om den Sejr over Døden, som i Tidens Fylde skulde blive vundet af Herren og Frelseren; saa løftedes Job af Guds Aand til at skue ind i den kommende Herlighed, og da lød det jublende fra hans Hjerte og hans Læber: „*Jeg véd, at min Genløser lever!*“

— Den Forvisning blev hans Lys i Mørket, gav ham Haab i Fortvivlelsens Stund. Derved blev han holdt oppe og fik Mod til, trods alt, at bære sine tunge Lidelser og at gaa Døden i Møde, hvor bitter og tung end Døden syntes ham at være!

Men kunde allerede Job tale saaledes, hvor meget mere maa vi da ikke kunne det! I en Julepsalme synger vi, at „Barnet tyder nu i Vang, hvad David dunkelt saa og sang." Hvad der rørte sig som Anelser hos David og Job, hos Profeterne og den gamle Pagts store Skikkelser, det ligger nu fremme klart som Dagen, med de fuldbyrdede Kendsgerningers Sikkerhed, for alle Tider og Slægter, siden hin Paaskemorgen, da Kristus stod op af Graven. *Vi* kan fryde os ved at sé hen til den vidunderlige Begivenhed, som vexlende Slægter gennem Aarhundreder havde spurgt og længtes efter — den, som Profeterne varslede om, og selv Englene i Himmerig skuede hen imod den — *vi* vèd, at det er sket: Livet har sejret over Døden! „Det var en Paaskemorgen skøn, vor Frelser stod op af Graven!" — *Vi* lever under saadanne Vilkaar, at „hver Søndag Morgen højt paany stor Glæde mod Himlen stiger." Ud over al Jorden lyder nu ikke alene Juleklangen: „Os er en evig Frelser født!", men ogsaa det Budskab, som er Juleevangeliets Stadfæstelse, dets Ja og Amen, og Budskabet er dette: *Kristus Jesus er opstanden fra de døde!*

Og om saa alting vilde blive frataget os her i Verden, om det vilde synke hen, der udgør vor bedste Rigdom paa Jord, saa har vi dog i Troen paa Jesu Kristi Opstandelse fra de døde en Lykke og en Salighed, som vi aldrig skal miste.

Sé, dette er Menighedens Bekendelse, og saaledes vidnes det trindt om paa Jord af hver den, som kender sin Frelsers Kraft. — Men er det nu ogsaa *din* Bekendelse, *dit* Vidnesbyrd? Har Du lært at synge

din Paaskesang saaledes, at dit Hjerte er med deri? Underligt nok er det, at mange lærte det allerbedst i den Tid, da Korset hvilede tungt paa dem. En Mand som Job har næppe nogensinde i sin Medgangs Tid udraabt: „Jeg vèd, at min Genløser lever!" — det lærte han først, da Ulykkerne regnede ned over ham.

Ganske vist kan der være noget nedslaaende ved at tænke paa, at der ofte maa Lidelse til, før Lovsangen kommer frem. Men saaledes har det nu altid været. Lad os ikke glemme, at der gik en Langfredag forud for Paaskemorgen med al dens jublende Fryd. Netop de Mennesker, der havde staaet ved Korsets Fod, blev — saa at sige — Forsangerne, da det gjaldt at istemme Lovsangen til den opstandne Frelsers Pris.

Uforklarligt er det ikke. Hvem skønner vel bedre paa sin Sundhed end den, der har kendt Sygdommens Nød og Elendighed? Hvem kan vel frydes mere over Livets Haab og Livets Lys end den, som har kendt Syndens forfærdende, knugende Vægt og har været ved at gaa til Grunde derunder?

Og er det ikke, som om selve den frygtelige Tid, vi nu gennemlever, tvinger os til at aabne Øjnene for at sé den eneste Udvej, der er at finde gennem alt Dødsmørket? Maaské kan det siges, at den nærværende Tid i visse Maader er en sløvende Tid. Afstumpende kan det være for Menneskers Følelses- og Kærlighedsliv at høre de altid gentagne Fortællinger om, hvor *lidt* Menneskeliv regnes for. Mere griber det os maaské at se blot et Billede som det, der forleden Dag var offentliggjort i Bladene, og hvor man saa en Udveksling af Krigsfanger. De fleste kom humpende med Krykker, og mange havde kun ét Ben. Nylig var de stærke, glade unge Mænd, og nu er de kun stakkels Krøblinge, der maaské er be-

stemt til at leve mange Aar som Vrag her i Verden! Ikke saa underligt er, hvad der bliver fortalt, at de, som blev Vidner til det sørgelige Optog, de græd — *græd*, enten det var Venner eller Fjender, de saa! Er det ikke sandt, at al den Nød, som vi bliver Vidner til, saa at siges *tvinger* os til at spørge efter *Livet* og *Sejren*. Ikke det Liv, der varer nogle faa Aar her paa Jorden og derefter forsvinder og visner hen, men det Liv, der bliver ved gennem Evigheders Evighed. Ikke den Sejr, over hvilken der kan jubles i Bladene, og som kan bringe Mennesker til at bygge Æreporte og hejse Flag til de hjemvendende Krigeres Pris, men den Sejr, som har Evighedens Indhold, og hvis Frugt ikke skal blive forspildt.

Sé, *det* Liv forjætter Herren os. *Den* Sejr vil han delagtiggøre os i. Mange Gange har det vakt min Forundring, at utallige Mennesker ganske overhører Herrens Tilbud. Hvor blev der nogensinde stillet os lignende Tilbud? Alverden skælver for Ulykke og Død og søger at opnaa alle de Midler, som tænkes kan, for at undgaa alt dette og i hvert Fald holde sig fri derfor saa længe som muligt. Men nu er der kun en eneste, som har vovet at sige: „Jeg er Livet — jeg er Opstandelsen og Livet; hver den som tror paa mig, om han end dør, skal han dog leve." Der har aldrig været andre end Jesus Kristus, som har stillet os Mennesker det Tilbud, at han vil give os alt, hvad Menneskehjertet higer og længes efter. Vil Du være rig, Jesus har Rigdom til Dig. Vil Du være lykkelig, salig, Jesus forunder Dig at blive det. Vil Du arve Himmelen, vil Du sé alle dine Drømme om Lys og Lykke opfyldte, Jesus giver Dig det altsammen! — Og saa kan Mennesker alligevel være saa kortsynede og ligegyldige, at de ikke skænker Jesus en Tanke, men bliver ved med deres eget tomme og sløve Liv, som om Frelsens Tilbud

aldrig var bleven dem stillet. De spørger efter og er ivrig optagne af Smaating, som i og for sig intet betyder, men det største af alt, det, der i visse Maader er *det eneste,* skænker de ikke en Tanke, rejser sig ikke engang op for at gaa hen og spørge efter, hvad det vel er, som bliver dem tilbudt!

Man skulde dog mene, at saadanne Tilbud i det mindste kunde vække saa megen Opmærksomhed, at Mennesker vilde sige: Lad os dog *prøve* dem, undersøge, hvordan det forholder sig med alt dette! — Men, nej! de samme Mennesker, som maaské vilde gøre sig en uhyre Umage for at faa fat i noget, som i Grunden er ganske værdiløst, rører sig tidt ikke ud af Stedet for at undersøge, hvori Jesu Kristi Tilbud og hans Gave bestaar!

Kan man saa ikke nok forstaa, hvorledes Jesus, mens han gik her paa Jorden, engang har kunnet udbryde: „O, Du vantro Slægt, hvor længe skal jeg være hos Eder, hvor længe skal jeg taale Eder?“ (Marc. 9, 19). Sandelig, der kan endnu være rig Anledning for vor Frelser til at gentage sit bedrøvede Spørgsmaal, ogsaa overfor den nuværende Slægt!

Men Jesus er udholdende, trofast og langmodig. Endnu idag staar han overfor os med det samme Livets og Sejrens Tilbud, som han stillede Mennesker for Aarhundreder, snart for Aartusinder, siden. Og, Gud være lovet, der er dog bestandig paany dem, som aabner deres Hjerter for ham og modtager hans Tilbud med Fryd.

Ikke mindst, naar de store Højtider vender tilbage, er der Modtagelighed for Herrens Tilbud, som da lyder med forstærket Klang. Jeg er vis paa, at ogsaa den Paaskefest, som vi nu fejrer, vil tjene til at forøge Antallet af Herrens Disciple, baade hjemme og ude. Jeg er vis paa, at midt under al Kampen

og Larmen skal der dog komme til at lyde en fuldt tonende Lovsang op imod Himlene — baade ude i den store Verden og her i vort lille Folk.

Ja, det skal nok kendes ogsaa idag, hvad det betyder for os syndige Mennesker, at Jesus Kristus er opstanden fra de døde. Midt under Krigens Elendighed toner det stærke Budskab om Frelserens Sejr gennem Folkene og Landene. Takken stiger op for Guds Trone fra Kirker og Forsamlingssale, den lyder under Guds aabne Himmel som inde i Husene, i Slot og i Hytte, i Hjemmene og i mangt et stille, ensomt Kammer. Den lyder fra Land og fra Hav — ogsaa fra Sygehuse, ja, fra Fængsler og fra mangt et Dødsleje. Takken for Paaskesejren toner fra mangt et Menneskehjerte, som var prøvet gennem Livets Angst og Modgang, fra den gamle og trætte, som stunder mod Hvilen — men ogsaa fra mangt et Hjerte, som er fuldt af Ungdomsmod og Glæde, ogsaa fra Børn og fra dem, som blev ledet mildt og stille paa Herrens Veje og indtil nu blev forskaanet for de stærke Livets og Dødens Storme.

„Jeg véd, at min Genløser lever", siger Job, og han ønsker, at disse Ord maa blive indhuggede i en Klippe til evig Tid. Bedre er det dog, om Ordene kunde blive indridsede i Hjerterne, i levende Menneskehjærter, og blive derinde som en uudslettelig Indskrift. Herren forunde os, at ogsaa vore Hjerter maatte blive gennemtrængte deraf, saa at det maa komme til at lyde fra os, fra mange, fra bestandig flere over hele den vide Jord: „Jeg véd, at min Genløser lever, og jeg véd, at jeg skal skue Gud — skue ham som den, der er for mig, og hvem mine Øjne skulle sé, ikke som en fremmed" — nej, ikke som en fremmed, men som den, der elsker os og er os evig nær! Amen.

Prædiken,

holdt i Vor Frue Kirke Onsdag 23. September 1914
i Anledning af Verdenskrigen.

Text: Josva's Bog Kapitel 5, V. 13—15.

„Og det skete, da Josva var ved Jericho, at han opløftede sine Øjne og saa, og sé, en Mand stod lige mod ham og havde sit dragne Sværd i sin Haand; og Josva gik til ham og sagde til ham: Hører Du os til eller vore Fjender? Og han sagde: Nej! men jeg er en Fyrste over Herrens Hær, nu kom jeg! Da faldt Josva paa sit Ansigt til Jorden og tilbad og sagde til ham: Hvad taler min Herre til sin Tjener? Og Fyrsten over Herrens Hær sagde til Josva: Drag din Sko af din Fod, thi det Sted, som Du staar paa, det er helligt; og Josva gjorde saa."

Vi møder i denne Text Israels Fører, der staar overfor Fjenden. Josva er opfyldt af bekymrede Tanker om, hvorledes det vel skal gaa Folket i den forestaaende Kamp. Fjenden staar godt forvaret og beskyttet bag Jericho's stærke Mure. Saa gaar Josva ud, ikke blot for nærmere at undersøge Stillingen, men ogsaa for at blive ene med sin Gud.

Josva var den, paa hvem Ansvaret hvilede, og han var sig sit Ansvar fuldt bevidst. Det er altid svært at have et tungt Ansvar hvilende paa sig, og Bevidstheden derom kan nok tvinge et Menneske i Knæ — allermest naar det gælder et Ansvar for mange

Menneskeliv. Det maa ogsaa nu i denne Krigens Tid være forfærdeligt at skulle staa som Fører, enten det nu er i Slagmarken eller i Fyrsternes Raad. Men godt er det da, hvis den, som har den anvarsfulde Stilling, kender til at gaa frem for Guds Ansigt med sin Byrde for at hente Hjælp herovenfra til at bære den. Godt er det da, hvis en saadan Fører forstaar ligesom Josva at søge Raad og Vejledning hos Herren. Og er man nu en Gang stillet i Krigen, da gælder det for Nutidens Førere at arbejde for, at Krigen maa kunne føres, ikke som mellem Vilddyr eller Hedninger, men paa en saadan Maade, at Folkenes Kristennavn ikke ganske og aldeles gøres til Skamme.

Da Josva gik ud, mødte han pludselig en Mand, som havde et draget Sværd i sin Haand. Ganske uventet dukkede denne Mand frem, og Josva synes at have tænkt ved sig selv: Er denne Mand en Fjende, saa er nu min sidste Time kommen! Rent uvilkaarlig spørger han da: *Hvem er Du? hører Du os til, eller hører Du til vore Fjender?*

De kæmpende Nationer fremfører ofte dette Spørgsmaal i denne Tid: Hvem hører Du til? — Ofte lyder Opfordringen til de Folk, som ikke tager Del i Krigen: Kom dog med og stil jer paa *vor* Side! eller i hvert Fald, lad os mærke, hvor jeres Sympati og Deltagelse findes . . Holder I med os eller med de andre? — Ogsaa til vort lille Folk og Fædreland har disse Spørgsmaal ofte lydt i denne Tid: Hører I os til eller vore Fjender? — Der maa tidt en ikke ringe Selvbeherskelse til, for at man ikke i altfor høj en Grad skal give sine Følelser Luft — hvad der ved mange Lejligheder kan blive farligt, enten det nu sker i Tale eller i Skrift. Helt undlade at tage Parti i sit stille Sind kan vel ingen af os.

Da Josva spurgte den fremmede: „Hører Du os til eller vore Fjender?", fik han intet tydeligt Svar paa sit Spørgsmaal. Svaret lød saaledes: *„Nej! men jeg er en Fyrste over Herrens Hær, — nu kom jeg!"* — Den fremmede siger dermed til Josva, at han er en Guds Engel, som nu træder Israels Fører i Møde. Om denne Guds Engel vil stille sig ved Israels Side i Kampen, det beror først og fremmest paa Folket selv og paa den Fører, som har Ansvaret.

Netop nu, i denne Krigens Tid, føler mange sig tilskyndede til at løfte Blikket, saa at vi ikke bliver staaende ved at sé paa de kæmpende Hære, men saaledes at vi søger *ham,* som ejer Magten og Æren, den Herre Zebaoth, Hærskarernes Herre. Det er af den uendelige, afgørende Betydning, ikke alene for de kæmpende Folk, men ogsaa for os andre, at vi bagved og ovenover al Krigslarmen maa kunne faa Øje paa *ham!*

Og saa gaar det ikke an, at man er altfor hastig til uden videre at tage sig Herren til Indtægt, som de krigsførende Nationer hyppig har villet gøre det. Man gør vel i at komme paa det rene med, om man nu virkelig ogsaa har nogensomhelst Ret til at paaberaabe sig Herren som Medstrider og Forbundsfælle. Sikkert maa det dog være, at hvor Mennesker udfører aabenbare Skændselsgerninger, hvor de ødelægger Gudshuse og med Forsæt bærer Vaaben mod Oldinger, Kvinder og Børn, dér er det formasteligt at tale om Guds Bistand og Beskærmelse, enten det nu er den ene eller den anden krigsførende Magt, der gør sig skyldig i saadanne Ugerninger.

„Jeg er en Fyrste over Herrens Hær; nu kom jeg!" Naar Engelen kalder sig en Fyrste over Herrens Hær, saa kan dette betyde: en Fyrste over Engleskarerne, men det kan ogsaa betyde: en Fyrste over den Hær, som bestaar af og er sammensat af Guds

Folk. I hvert Fald ligger der i disse Ord: kun hvis Du vil være Medlem af, Stridsmand i Herrens Hær — kun hvis Du med Bevidsthed slutter Dig til Guds Folk paa Jorden, kan Du være trøstig og glad, hvordan det saa gaar! — være sikker paa Sejren, det kan enhver, som i Aand og Sandhed er en Herrens Stridsmand. Og dette gælder, hvad enten Kampen hernede fører til Sejr eller til Nederlag. Hvor er det dejligt at kunne synge: „Sejrens Sang, Harpens Klang, varer evig, tænk engang!" —

„*Nu kom jeg!*" siger Herrens Engel. Ja, nu kom Herren, og han kommer ogsaa til os i denne Tid. Der gaar Englebud til Sjælene under al Tidens Alvor. Det er ikke just de lyse, milde Juleengle, der daler ned i Skjul med Paradisgrønt, og som lønlig iblandt os vil gaa. Nej, de Guds Engle, der kommer til os nu, har alvorlige Ansigter. Og Flammesværdet er i deres Haand. De daler ned til os paa store, hvide Vinger, og undertiden maa vi skælve og fare sammen ved Vingesuset. Undertiden fornemmes det maaské som det kolde, isnende Dødens Pust. Maaské mærker vi ogsaa undertiden, at Engelen taler til os med den strenge Røst. Ak, vi trængte vel saa dertil!

Kunde vi saa blot lære at bære os ad, som Josva gjorde det, dengang da han, lydig mod Engelens Ord, grebet ved Synet af Engelens Skikkelse, faldt paa sit Ansigt til Jorden, tilbad og sagde til Fyrsten over Herrens Hær: *Hvad taler min Herre til sin Tjener?*

Josva fornam, at det kom an paa at lytte, anspændt og stille, lydig og ydmyg, til Herrens Røst. Det gjaldt om at kunne sige: Tal, Herre, din Tjener hører!

Gid vi rigtig kunde faa Evnen til at *høre,* til at opfange Guds Røst, overensstemmende med det

hellige Ord: „Troen kommer derved, at man hører; men at man hører, sker ved Guds Ord."

Saa gav Engelen Josva en Befaling, og den lød saaledes: „*Drag din Sko af din Fod; thi det Sted, som Du staar paa, er helligt.*" Engelen indskærper Josva Ærbødighed for *den hellige Grund,* hvorpaa han træder. — Ak, var der kun i vor Tid lidt mere Ærbødighed for den Grund, som er hellig! Saa hørte vi f. Eks. ikke — som vi i den sidste Tid har hørt det, om Folk, som fører Krig paa den Maade, at de skyder til Skive efter Domkirker og andre Gudshuse!

Da Josva fik en Befaling af Engelen, saa rettede han sig efter den. Det siges, at *Josva gjorde saa.* Han lod sig ikke nøje med at *høre,* men han udførte, hvad der blev ham befalet. Sandelig, deri gjorde han vel. Maatte det kun blive ligesaa med os! I samme Grad, som der bliver Uoverensstemmelse mellem dette at *høre* og at *gøre,* i samme Grad bliver vi nogle Stakler. Men saa snart som det hos os kan kendes, at der er *Lydighed* imod Herrens Befaling, sand Overensstemmelse mellem vor Lytten og vor Handlen, i samme Grad kommer der Indhold i vort Liv, og saa vil Herren kendes ved os som Medlemmer af hans Folk og Stridsmænd i hans Hær.

Hvem der i den nærmeste Fremtid skal komme i Krig og hvem ikke, derom véd vi kun saa lidt. Ikke engang véd vi, om det vil lykkes at holde vort Folk og Fædreland udenfor Striden. Men *Kristi* Stridsmænd, det er vi alle bestemt til at være; selv de gamle og svage, ja, Kvinder og Børnene med, er kaldede til at gaa ind i Herrens Hær, som bestaar af lutter *frivillige.*

Maatte vi da lade os indrullere; der bliver nok Brug for hver eneste, selv for den allersvageste Stakkel. Er det kun lidt, som „store, mindre smaa, kan til Gavns fuldbringe", saa er det dog sikkert,

at „Viljen sér vor Vorherre paa, giver Kraften Vinge.“ Ikke altid var det dem med de smaa og svage Kræfter, der viste sig mindst brugbare i Herrens Krige. Det gælder kun om, at vi med det ydmyge, lydige Sind vil følge vor store Herre og Konge, selv „i Middagsheden“, saa skal vi sandelig ogsaa være blandt dem, som vil faa Naade til at favne ham „i Aftenfreden“ — ja, netop i *Freden.* Den Fred, som aldrig skal brydes eller krænkes, saaledes som det gik med de mange Fredsslutninger her paa Syndens Jord — nej, den Fryd og Fred, som evig, evig varer ved.

Amen.

De knækkede Vinger.

I.

Gamle Sagn os Budskab bringer
om hin Yngling, som en Gang
stolt og kæk paa stærke Vinger
op mod Himlene sig svang.
Men for Himmellysets Gløden
Vingekraften hastig svandt;
Flugten endte brat med Døden,
som paa Havets Bund han fandt.

Hvad man kun i Drømmens Rige
fordum skænked Form og Liv,
Nutidsslægten saa' fremstige,
skabt ved Herskersnillets: Bliv!
Mangen én sit Fartøj styrer
nu højt op mod Himlens Blaa,
mens han sér som usle Myrer
Jordens Børn dybt nede gaa.

Endnu tit dog Farten ender
med det tunge Fald mod Jord,
snart hvor Krigens Fakkel brænder,
snart hvor Stormen fremad fo'r.
Selv om man kun lidet ænser
Varselsraab fra Aar til Aar,
sikkert er der visse Grænser
for, hvad Mennesket formaar!

II.

Der er en anden Himmelflugt,
som Aanden altid prøved,
opad mod alt, hvad lyst og smukt
Magt over Sjælen øved
mod Lykkens Tempel, Glædens Hjem,
mod Sandheds rene Tinder,
mod Lys, som liflig dukker frem
og selv bag Taagen skinner.

Men, ak! tit faldt en Stakkel ned
paa Jord med knækket Vinge,
tit vilde kun til Usselhed
den høje Flugt ham bringe.
Den kækkes skønne Drømme brast,
hvert Haab blev ham berøvet, —
et flygtigt Nu, et Vindens Kast,
og knust han laa i Støvet.

Ja, selv for den, som over Sky
af Aandens Vinger stærke
blev baaret og med Lovsang ny
Gudskraften fik at mærke —
for den, som kendte Aandens Glød,
af Herren selv opøvet,
der dog maaske en Stund frembrød,
som styrted' ham i Støvet.

Da spørges der med Suk og Graad:
Vil du mig, Herre, skille
fra dem, som gennem mandig Daad
dig gerne tjene ville?
Ak, fandt du mig for syndig til
i dines Tal at være?
Og sig mig, Herre, hvad du vil,
jeg i min Nød skal lære?

III.

Hør, du arme Sjæl, som gyser
i din bitre Angst og Ve,
Fred Gud Herren altid lyser
over den, som vil ham se!
Har du knækket dine Vinger,
dristig, stolt, som du det var,
Herren selv nyt Liv dig bringer
og et andet Vingepar!

p. t. Hellerup, Prof. Christiansens Klinik, 12. Maj 1915.

Fr. Helms.